

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/747/2015
Identifikačné číslo spisu:	1111244423
Dátum vydania rozhodnutia:	26.04.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Edita Bakošová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1111244423.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne Nadácii Matice slovenskej, so sídlom v Malackách, Hviezdoslavova 46, zastúpenej advokátskou kanceláriou FUTEJ & Partners, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Radlinského 2, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Národná banka SR, so sídlom v Bratislave, Imricha Karvaša 1, o náhradu škody, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 25 C 180/2011, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 24. marca 2015 sp. zn. 8 Co 128/2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 24. marca 2015 sp. zn. 8 Co 128/2014, z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Žalobkyňa sa v konaní domáhala, aby súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť jej sumu 979 642,20 eur s príslušenstvom ako náhradu škody, ktorá jej vznikla v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom Národnej banky Slovenska (ďalej len „NBS“) pri výkone bankového dohľadu nad Podielovým družstvom slovenské investície (ďalej len „Družstvo“). Poukázala na to, že bola členom Družstva, ktoré od svojich členov zhromažďovalo peňažné prostriedky a zabezpečovalo ich zhodnocovanie v zmysle zákona č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 566/2001 Z.z.“). Družstvo pri tom využívalo služby obchodníka s cennými papiermi - spoločnosti Capital Invest, o.c.p. (ďalej len „OCP“). NBS mala podľa zákona č. 566/2001 Z.z. a zákona č. 747/2004 Z.z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 747/2004 Z.z.“) vykonávať dohľad nad Družstvom a OCP, jej postup ale nebol riadny. NBS nekonala v súlade so zákonom č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska (ďalej len „zákon č. 566/1992 Zb.“) a napriek tomu, že vedela o nedostatkoch v ich činnosti, neprijala včas účinné opatrenia na ich odstránenie a na hroziacu škodu neupozornila ani Družstvo, ani jeho členov. Pokiaľ by riadne vykonávala bankový dohľad, boli by finančné prostriedky žalobkyne nielen chránené, ale aj zhodnotené. V dôsledku zanedbania náležitého bankového dohľadu vznikla žalobkyni škoda, za ktorú podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“) zodpovedá štát.

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 9. decembra 2013 č.k. 25 C 180/2011-272 zamietol žalobu a tiež návrh žalobkyne na prerušenie konania a na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom Európskej únie podľa článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie. Žalovanej nepriznal náhradu trov konania. Vychádzal z toho, že žalobkyňa bola členom Družstva a v zmysle dohody o úprave niektorých práv a povinností uzavretej s Družstvom jej vznikol nárok na vyplatenie vyrovnávacieho podielu, ktorý jej však doposiaľ vyplatený nebol a nebola jej poskytnutá ani náhrada zaň. Podľa názoru súdu žalobkyňa neopodstatnene namieta, že štát nedohliadol nad činnosťou Družstva postupom zodpovedajúcim zákonom č. 566/1992 Zb., č. 566/2001 Z.z. a č. 747/2004 Z.z. Otázku, či žalobkyni vznikla škoda, za ktorú zodpovedá štát, riešil súd prvého stupňa podľa § 9 zákona č. 514/2003 Z.z. Uviedol, že žalobkyňa bola v konaní povinná preukázať všetky tri podmienky vzniku zodpovednosti podľa tohto zákona (existenciu škody, nesprávneho úradného postupu a príčinnej súvislosti medzi škodou a nesprávnym úradným postupom), ktoré musia byť splnené kumulatívne, žalobkyňa ale nepreukázala, že NBS zanedbala bankový dohľad vytykaným spôsobom. Vzhľadom na to, že žalobkyňa nepreukázala jednu z troch podmienok vzniku zodpovednosti za škodu (nesprávny úradný postup NBS), súd prvého stupňa sa už nezaoberal tým, či žalobkyni vznikla škoda v ňou vyčíslenej výške. Pri zamietnutí žaloby vzal na zreteľ tiež to, že žalobkyňa sa domáhala uspokojenia svojej pohľadávky v konkurznom konaní, ktoré je vedené na Okresnom súde Bratislava I voči úpadcovi - Družstvu. V incidenčnom konaní, ktoré ešte nebolo ukončené, môže byť jej pohľadávka uznaná a žaloba o náhradu škody je preto podaná predčasne. Zamietnutie návrhu na prerušenie konania odôvodnil tým, že v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 19 C 56/2011 sa nerieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu v prejednávanej veci. Návrh žalobkyne na začatie prejudiciálneho konania v zmysle článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie posúdil ako návrh na prerušenie konania a tento zamietol z dôvodu, že rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie o žalobkyňou nastolených otázkach nie je v danom prípade nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci samej; navyše, prvostupňový súd nie je súdom, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 24. marca 2015 sp. zn. 8 Co 128/2014, rozsudok súdu prvého stupňa v časti, ktorou bol zamietnutý návrh na prerušenie konania a v časti, ktorou bola žaloba zamietnutá, potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 a 2 O.s.p.). V odôvodnení uviedol, že rozhodnutie súdu prvého stupňa spočíva na vecne správnych skutkových a právnych záveroch. Konštatoval, že hmotnoprávnym základom pre uplatnenie žalobkyninho práva na náhradu škody je zákon č. 514/2003 Z.z. Predpokladmi zodpovednosti štátu podľa tohto zákona sú: a/ nesprávny úradný postup, b/ vznik škody, c/ príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a škodou. Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že v konaní nebolo preukázané, že by NBS nesprávne úradne postupovala spôsobom, ktorý jej vytykala žalobkyňa, keď až od 1. júna 2010 mohla dohliadať, či Družstvo dodržiava schválený prospekt investície. Uviedol, že žalobkyňa si musela byť vedomá, že s jej investíciou je spojené riziko, pokiaľ ale napriek tomu investovala, nemôže byť jej finančná ujma pričítaná na ťarchu žalovanej. Všetky žalobkyňou namietané okolnosti o údajnom nesprávnom úradnom postupe NBS sa týkali takých nesprávností, ku ktorým malo dôjsť v procese rozhodovania NBS; nesprávnosti tejto povahy ale nemožno považovať za dôvod, ktorý zakladá zodpovednosť štátu v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. Aj podľa názoru odvolacieho súdu nebol teda v konaní preukázaný nesprávny úradný postup NBS pri vykonávaní bankového dohľadu. Stotožnil sa so záverom súdu prvého stupňa, že nebola preukázaná ani príčinná súvislosť medzi konaním NBS a škodou žalobkyne. Mal za to, že žalobkyni doposiaľ nevznikla žiadna škoda, v dôsledku čoho chýba aj tento predpoklad zodpovednosti štátu v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. a v tejto súvislosti poukázal na vyhlásenie konkurzu na majetok Družstva a konštatoval, že žalobkyni by škoda mohla vzniknúť až v prípade, že jej pohľadávka nebude uspokojená v rámci konkurzu Družstva. K námietke žalobkyne, že listinné dôkazy neboli súdom prvého stupňa riadne vykonané spôsobom upraveným v § 129 ods. 1 O.s.p., odvolací súd poukázal na to, že v okolnostiach prejednávanej veci obe procesné strany poznajú obsah listinných dôkazov, preto táto odvolacia námietka žalobkyne neobstoí. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala dovolanie žalobkyňa. Žiadala, aby dovolací súd rozsudok

odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila dovolacími dôvodmi uvedenými v § 241 ods. 2 písm. a/, b/ a c/ O.s.p., a to vadou konania vyplývajúcou z § 237 písm. f/ O.s.p., ďalej tzv. inou vadou konania a nesprávnym právnym posúdením veci. Okrem iného namietala, že v odvolacom konaní jej bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že jej nebolo doručené vyjadrenie žalovanej k odvolaniu, že sa s týmto vyjadrením nemohla oboznámiť a prípadne k nemu zaujať stanovisko.

Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu označila dovolacie námietky žalobcu za nedôvodné, rozhodnutia súdov za vecne správne a navrhla dovolanie zamietnuť alebo odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom a dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu treba zrušiť.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 238.

Dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu je v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 ods. 1 O.s.p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihlíada dovolací súd - ak je dovolanie podané včas a na to oprávneným subjektom - z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.). Existenciu väd konania uvedených v § 237 ods. 1 O.s.p. dovolateľka tvrdila, a to konkrétne vadu uvedenú pod písm. f/.

Podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, právo na doručenie odvolania, právo na možnosť vyjadriť sa k podanému odvolaniu, právo na doručenie vyjadrenia k odvolaniu a pod.).

V preskúmvanej veci je z obsahu spisu zrejmé, že odvolanie žalobkyne proti rozsudku súdu prvého stupňa bolo doručené žalovanej. Žalovaná sa k odvolaniu písomne vyjadrila (č. l. 300 - 306), no jej vyjadrenie, hoci obsahovalo skutkovú i právnu argumentáciu, nebolo žalobkyni doručené.

Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Keďže porušenie práva na spravodlivé konanie vyššie uvedeným spôsobom nerešpektujúcim princíp rovnosti zbraní bolo dôsledkom nesprávneho postupu súdov v odvolacom konaní, bola žalobkyni v

tomto konaní odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

Dovolací súd preto rozsudok odvolacieho súdu z toho dôvodu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.